

VII.A.11. DE St. EUCHERIUSKAPEL

De Maaslandse zaalkapel met halfronde absis (12e eeuw), was oor-spronkelijk in baksteen (schip en portaal) en in kleizand-steen of *'tuffeau de Lincent'* (absis en koor). Op 2 mei 1504 stelde de abdij van Averbode een rector aan, nl. Nicolaus Villers. In 1837 bezat de kapel één altaar en enkele oude zit-banken (01).

Na een herstelling in 1841 werden in 1862 voor 345,40 F werken uitgevoerd: Joannes Schoofs, timmerman-wagenmaker op de Luikersteenweg 47 en Guilhelmus Wijnants, schaliedekker, brach-ten toen het dak in orde; Joannes Cleeren, steenmetselaar, witte de muren. C.L.Beckers, schilder uit St-Truiden, rekende 122,88 F om van 14 mei tot 07 juni 1862 te *'verven en te schil-deren in de kapel'*. Hij gebruikte alle mogelijke kleuren: *'gele oker, violet, blauw, oranje, groen, geel en vermiljoen'*. In 1874 plande men restauratiewerken aan de kapel, genaamd *'l' ancienne chapelle dédiée à Ste-Berthilde'*.

Dat jaar vond de kerkfabriek dat de put van St-Bertilia zeer verontreinigd was en weinig water bevatte *'waaraen de bede-vaartgangers zich komen wasschen en water schuppen'*. Het was een gevaar voor de openbare gezondheid, maar de bronput sluiten zou een aanslag zijn op bedevaarten en offergaven. De kerk-fabriek liet een buis van 12m van de Melsterbeek naar de put leggen. Zo was er altijd stromend water aanwezig en de be-devaarders verkeerden in de waan dat ze wat heilzaam water uit de bron meenamen. De Melsterbeek vloeide toen rechts van de Dorpsstraat en maakte een bocht rond de put, liep dan onder de straat door om samen met de Hoogbeek voorbij de Clovisbron te stromen.

Eind 1877 kwam er een neoromaans altaar in Caensteen van de hand van de Nederlandse beeldhouwer Cornelis Janssen.

In 1878-1880 werd de kapel grondig gerestaureerd door de Gentse architect August Van Assche (02). Hij verbouwde ze nagenoeg volledig, rijker dan de nog aanwezige sporen eigenlijk toelieten. De bakstenen muren van de middenbeuk werden aan de buitenzijde bekleed met natuursteen *'tuffeau de Lincent'* om gelijkvormig te zijn met de muren van het koor. Daken en vloeren werden volledig vernieuwd. Het koor kreeg een gemetseld gewelf terwijl de mid-denbeuk 80 cm verhoogd werd en overkapt met *'eene houten vout met duigen'*. De koorgevel werd heropgebouwd met pilasters, die 3 rondbogen dragen, waaronder de vensters aanzetten. Rechts kwam een deur naar de nieuwe sacristie.

Deze verbouwing aanbesteed in 1876 en begroot op 17.412,41 F kwam in handen van aannemer Hubert Goffin-Lintermans (03) Grote Markt te Sint-Truiden. De kosten bedroegen in april 1879 reeds 20.639,68 F. De dakrand werd versierd met een rij geprofileerde kraagsteen-tjes.

Een afbeelding uit 1874 geeft een idee hoe de kapel er toen uitzag (04): een zaalkerk met buiten de voorgevel een portaal in baksteen met steunberen. Het schip in baksteen bezat weerszijden 2 vensters met een lichte boog in een effen buitenmuur, die eindigde in een

steunbeer zowel binnen als buiten. Het koor in natuursteen had een halfronde koorsluiting. Weerszijden was er een venster in een blinde boog. Achteraan in de absis stonden 3 dichtgemetselde vensters met afzaat tussen 4 steunberen.

Het barokke interieur liet August Van Assche in een neoromaanse stijl aanpassen. Er kwamen sobere witte wanden met houten schou-derlambrizing in het schip en overkluisd met een houten ton-gewelf, met kopbalken verdeeld in 3 gelijke delen. Het gewelf bezit 6 witte cirkels omgeven met hetzelfde klavermotief van de lambrizing. In elke cirkel prijkt een gegolfde cirkel en daar-in telkens een afbeelding:

-vooraan: 2 vlamme harten.

-midden: pelikaan, kruis en anker (geloof, hoop en liefde).

-achteraan: een Jezusmonogram (I.H.S), (Jesus Hominum Salvator). en 2 kruisen met gebogen lijnen, die een M voorstellen.

Het beeld van Bertilia, in gepolychromeerd hout uit 2e helft 18e eeuw, vertoont de heilige gekleed als kloosterzuster in zwart bovenkleed met vergulde kleedrand en drieledige bladmotieven. Haar lang onderkleed was grijs. Ze heeft een garenklos van de spinsters in haar rechterhand en een gesloten lederbruin boek met vergulde bladranden in de linkerhand. De votiefschilderijen dateren uit de 17e eeuw.

Tegenover de kapelingang staat het vroegere huis van de O.L.Vr.-gilde, dat aan de kerkfabriek werd geschonken. Het doet dienst als kapelanie.

In de 19e eeuw was de kapel een drukbezochte bedevaartsplaats van de '*Drie Gezusters*'. Deze bedetochten naar Zepperen, Rijkel en Brustem werden eeuwenlang ondernomen om verlost te worden van 'kwalen' als maagziekten, hoofdpijn en koorts.

De 3 heilige vrouwen uit de 5e, 6e en 7e eeuw vervingen tijdens de kerstening van de streek de heidense eredienst van de Kelten, gekend als 'tres matres' (moedergodinnen) die aanroepen werden om de vruchtbaarheid van natuur en mens te bevorderen.

VII.A.11. **De St-Eucheriuskapel**

Bronnen.

01.-R.A.H.-Gemeente Brustem-Kerkarchief nr.58.

02.-August Van Assche, °1826-+1907, uit Gent deed ook de restauratie in 1874-1885 van de St-Pieterskerk te St-Truiden,

03.-Goffin Hubert-Joseph.- Oleye 10.11.1825.

-z.v. Guillaume en Catharine Lambert uit Oleye.

-huwde Anne-Caroline Lintermans, °Br.30.07.1824-+ST.14.09.1884 d.v. Henri en Elisabeth Mans uit '*De Zwik*'.

-'*entrepreneur*' en winkelier in ellegoederen op de Grote Markt 17 te St-Truiden (nu Axa-bank).

04.-Aanvraag restauratie - architect A.Van Assche. Gunstig advies van de Kon. Com. voor Monum. en Landschappen

-'*Bul.des com. Roy.d'Art et d'Archéol.*' Brussel, 1862-1942.